

Richtlijnen afgifte TLV per 1-1-2025

Inleiding

Sommige leerlingen hebben een zodanige structurele, intensieve en specifieke ondersteuningsbehoefte dat deze de mogelijkheden van het regulier basisonderwijs overstijgen. In die specifieke situaties ontstaat het risico dat de leerling zich onder zijn of haar mogelijkheden ontwikkelt (niet conform het OPP) en het welbevinden in het geding komt. Het kan zijn dat plaatsing binnen het speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs in die gevallen beter passend is. Voor deze leerlingen kan een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband. Beoordeling van de TLV-aanvraag en daarmee ook het onderwijstype en de bekostigingscategorie vindt plaats op basis van een beoordeling van samenhangende aspecten. De drie samenwerkingsverbanden (Leiden eo, Duin- en Bollenstreek en Rijnstreek) streven ernaar om bij de afgifte van TLV's op een meer uniforme wijze te werken, omdat zij in het dekkend netwerk gebruik maken van dezelfde scholen en voorzieningen. Dit is belangrijk omdat zij, waar mogelijk en rekening houdend met de context en persoonlijke factoren, gelijke situaties gelijk willen behandelen. Door een eenduidige aanpak en richtlijn kunnen de samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat het proces voor alle betrokkenen transparant en efficiënt verloopt.

Aanvraag TLV

- De reguliere school kan niet tegemoetkomen aan de onderwijsbehoeften van de leerling, er is sprake van handelingsverlegenheid bij de reguliere school.
- Er is sprake van een zorgvuldig verlopen voortraject waarin ouder(s)/verzorger(s), leerling en eventuele zorgpartners betrokken zijn.
- Het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) maakt inzichtelijk welke begeleiding (basisondersteuning én extra ondersteuning) er geboden is en wat het effect hiervan is.
- Bestaat er een helder beeld van de bevorderende en belemmerende factoren behorende bij de leerling en de ondersteuningsbehoeften van de leerling?
- Is, door het continueren van de huidige onderwijsomgeving, het welbevinden van de leerling in het gedrang?
- Staat het verwachte uitstroomperspectief beschreven?
- Zijn andere reguliere scholen bevraagd of zij kunnen voldoen aan de onderwijsbehoeften van de leerling.

Duur en looptijd TLV

- Een TLV wordt tenminste voor één schooljaar afgegeven (1 augustus t/m 31 juli).
- Voor leerlingen met louter stabiele kindkenmerken kan een TLV voor de gehele schoolloopbaan worden afgegeven.
- Voor EMB leerlingen zal in principe de TLV voor de gehele basisschoolperiode toegekend worden.
- Een TLV kan worden afgegeven voor een periode van twee tot drie jaar in de volgende situaties:
  - jonge leerlingen zonder duidelijk integratief beeld/medische diagnose, waardoor het nog niet mogelijk is het uitzicht voor de langere termijn te bepalen;

- leerlingen waarvoor intensieve personele ondersteuning nodig is (omdat standaard ondersteuning niet toereikend is)
- leerlingen waarbij extra ondersteuningsmaterialen nodig zijn (gericht op materialen die niet op school aanwezig zijn) en
- leerlingen met complexe onderwijsbehoeften (voor leerlingen die zeer intensieve ondersteuningsvragen hebben).

Bekostigingscategorie SO laag

Onder de categorie bekostiging SO laag vallen leerlingen met enkelvoudige problematiek én voortdurende tot intensieve ondersteuningsvragen op het gebied van leren & ontwikkelen, de sociaal-emotionele ontwikkeling & gedrag óf de fysieke gezondheid. Het gaat daarbij om:

- Kinderen met zeer ernstige gedragsproblemen, ontwikkelingsproblemen en/of psychiatrische problemen.
- Zeer moeilijk lerende kinderen met een matig verstandelijke beperking met daarbij een zeer geringe sociale redzaamheid.
- Langdurig zieke kinderen met een zeer gericht zelfredzaamheid en/of leerachterstand, of met structureel verzuim.
- Ernstige problemen rondom gezondheid die de leerling belemmert in de schoolse ontwikkeling/het schools functioneren en die specifieke (medische) ondersteuning vraagt.

Bekostigingscategorie SO midden

Deze categorie betreft zowel de afgifte van een TLV SO midden of SO laag met additionele bekostiging tot midden.

Onder de categorie SO midden vallen leerlingen met meervoudige problematiek en intensieve tot zeer intensieve ondersteuningsvragen op tenminste twee van de volgende gebieden leren & ontwikkelen, de sociaal-emotionele ontwikkeling & gedrag óf de fysieke gezondheid.

De meervoudige onderwijsbehoeften veroorzaken beperkingen die leiden tot een ernstige belemmering om aan het regulier onderwijs deel te nemen.

Daarnaast is er mogelijk sprake van een onderwijsbeperking door een zeer geringe zelfredzaamheid/zelfstandigheid (afhankelijk van derden voor algemene dagelijkse levensverrichtingen en voor de onderwijs voorwaardelijke (fijn-) motorische activiteiten en handelingen), en/of een leerrendement niet passend bij de cognitieve mogelijkheden.

Het gaat daarbij om:

- Frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van leren & ontwikkelen én frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling & gedrag.
- Frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van leren & ontwikkelen én frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van de fysieke gezondheid.
- Frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling & gedrag én frequente en complexe ondersteuningsbehoeften op het gebied van de fysieke gezondheid.

Bekostigingscategorie SO hoog

Onder de categorie SO hoog vallen leerlingen waarbij sprake is van onderwijsbehoeften op meerdere gebieden die motorische en/of verstandelijke beperkingen veroorzaken (leren & ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling & gedrag én de fysieke gezondheid), die leiden tot een zeer ernstige belemmering om aan onderwijs deel te nemen. Er is sprake van een zeer geringe zelfredzaamheid en/of sociale redzaamheid, en/of ernstige gedragsproblemen bij zeer geringe cognitieve capaciteiten (vaak uitstroom dagbesteding).

Het gaat daarbij om;

- Leerlingen die vallen onder de categorie ernstig meervoudig beperkt (EMB).
- Leerlingen met een ontwikkelingsleeftijd tussen de zes maanden en vier jaar.
- Leerlingen waarbij sprake is van een zichtbare discrepantie tussen de cognitieve, fysieke en executieve mogelijkheden.
- Leerlingen die naast onderwijs de hele dag zorg nodig hebben op het gebied van de algemene verzorging en/of medisch handelen, wat zorgt voor een beperking van de onderwijstijd met minimaal 25%.
- Leerlingen voor wie paramedisch en/of medisch handelen in onderwijstijd essentieel is voor de onderwijsontwikkeling.

Voor deze leerlingen geldt dat ze:

- schoolbaar en leerbaar zijn;
- kunnen functioneren in een groep van minimaal zes leerlingen en
- in staat zijn om tenminste 50% van de onderwijstijd aanwezig te zijn en tijdens die tijd ook belastbaar zijn voor onderwijs.

Speciaal Basisonderwijs (SBO)	
	Richtlijnen afgifte TLV
Didactisch en cognitief functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitstroomperspectief minimaal Pro/vmbo LWOO. ▪ Structureel intensieve ondersteuning nodig op didactisch gebied (verlengde instructie, herhaalde instructie). ▪ Meer dan twee eigen leerlijnen. ▪ De leerling heeft behoefte aan aangepast lesmateriaal/aangepaste lesstof. ▪ De leerling vraagt om aansluiting bij een groepsaanbod.
Werkhouding en taakgerichtheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling vraagt intensieve ondersteuning van de leerkracht (bijvoorbeeld met betrekking tot werkhouding, concentratie, taakgerichtheid, zelfcontrole, planning, organisatie en motivatie). ▪ De leerling laat een grote ondersteuningsbehoefte zien op het gebied van zelfstandig werken.
Sociaal-emotioneel functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft extra ondersteuning nodig op sociaal-emotioneel gebied (ondertiteling van sociale situaties, zelfstandigheid/zelfredzaamheid). ▪ Het welbevinden van de leerling is in het gedrang door het continueren van de huidige onderwijsomgeving. ▪ De leerling heeft behoefte om onderdeel te zijn van een groep met ontwikkelingsgelijken.

Speciaal Onderwijs (SO) Cluster 4	
	Richtlijnen afgifte TLV
Didactisch en cognitief functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitstroomperspectief minimaal Pro. ▪ De leerling heeft structureel behoefte aan aangepast lesmateriaal/aangepaste lesstof. De aanpassingen vergen aantoonbaar veel tijd van de leerkrachten.
Werkhouding en taakgerichtheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling vraagt voortdurend aansturing/begeleiding van de leerkracht (bijvoorbeeld m.b.t. werkhouding, concentratie, taakgerichtheid, zelfcontrole, plannen, organiseren, motivatie).
Sociaal-emotioneel functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling vraagt voortdurend aansturing/begeleiding van de leerkracht (bijvoorbeeld m.b.t. het opvolgen van instructies, het omgaan met autoriteit, reflecteren op eigen gedrag). ▪ De leerling vraagt om zeer veel ondersteuning op het gebied van (regulatie van) emoties, impulscontrole en persoonskenmerken. ▪ De leerling vraagt om voortdurende ondersteuning in de omgang met anderen. ▪ Bij de leerling is mogelijk sprake van (ernstige) gedrags- en/of psychiatrische problematiek.
Leeromgeving/leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft structureel behoefte aan een prikkelarme omgeving, waarin veel (pedagogische) veiligheid, structuur en consequent handelen wordt geboden. ▪ De begeleiding van de leerling vereist zeer specialistische kennis van de docent/het team m.b.t. gedragsproblematiek en/of gedragsstoornissen. ▪ Groepsomvang deelnemen aan groepsinstructie en deelnemen aan groepsaanbod
Thuisituatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft zowel in het onderwijs als in de thuisituatie/vrijtijdsbesteding een duidelijke ondersteuningsbehoefte ten aanzien van zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedrag ▪ Meestal is er sprake (geweest) van inzet vanuit de jeugdhulp en vraagt dit om afstemming/samenwerking tussen school en jeugdhulp.

Speciaal Onderwijs (SO) Cluster 3 ZML	
	Richtlijnen afgifte TLV
Didactisch en cognitief functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verwacht uitstroomperspectief dagbesteding, (beschutte) arbeid, VSO ZML, Pro. ▪ Forse leerachterstanden op meerdere didactische gebieden. ▪ Vastgestelde verstandelijke beperking, laag functioneringsniveau. ▪ De leerling heeft behoefte aan een onderwijsaanbod dat aansluit bij de belevingswereld en dagelijkse praktijk, korte verbale instructies, visuele ondersteuning, voordoen-samendoen-nadoen etc.
Werkhouding en taakgerichtheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling vraagt intensieve ondersteuning van de leerkracht (bijvoorbeeld met betrekking tot werkhouding, taakgerichtheid, aandacht, concentratie, taakaanpak, begeleiding bij lesovergangen). ▪ De leerling laat een grote ondersteuningsbehoefte zien op het gebied van zelfstandig werken (heeft behoefte aan het uitdagen en bevorderen van de zelfstandigheid). ▪ De leerling heeft extra onderwijsbehoeften als het gaat om informatieverwerking en/of werktempo.
Sociaal-emotioneel functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft een intensieve ondersteuningsbehoefte ten aanzien van zijn/haar sociale redzaamheid in relatie tot de kindkenmerken. ▪ Het welbevinden van de leerling is in het gedrang door het continueren van de huidige onderwijsomgeving.
Leeromgeving/leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De onderwijsbegeleiding van de leerling eist specialistische kennis van de doelgroep bij de leerkracht. ▪ De leerling heeft behoefte aan een specifieke specialistische structuur die ernstige belemmeringen om aan het onderwijs deel te nemen, wegneemt. ▪ Gebalanceerde afwisseling van inspannende en ontspannende activiteiten in relatie tot de energiebalans.
Zelfredzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling vraagt voortdurend aansturing/begeleiding van de leerkracht (bijvoorbeeld m.b.t. verwoorden sociale situaties, ondersteuning bij samenspel, herhalen van regels en afspraken). ▪ Een basisklimaat gericht op autonomie, initiatiefname en verantwoordelijkheid leren dragen (onderscheid maken tussen ik en de ander). ▪ Begeleiding nodig in het verwoorden van gedachten, gevoelens en emoties.
Thuisituatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft zowel in het onderwijs als in de thuisituatie/vrijtijdsbesteding een duidelijke ondersteuningsbehoefte ten aanzien van zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedrag. ▪ Meestal is er sprake (geweest) van inzet vanuit de jeugdhulp of WLZ en vraagt dit om afstemming/samenwerking tussen school en jeugdhulp. ▪ Voortkomend vanuit bovenstaande criteria kan het een ondersteuningsbehoefte zijn, waarin samen op getrokken moet worden met zorg/jeugdhulp om vervolgens onderwijs te kunnen bieden.

Speciaal Onderwijs (SO) Cluster 3 Mytyl (LZ en LB)	
	Richtlijnen afgifte TLV
Didactisch en cognitief functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitstroomperspectief tussen Pro en VWO ▪ De leerling heeft behoefte aan ondersteuning bij onderwijs voorwaardelijke (fijn)motorische activiteiten en handelingen. ▪ De leerling heeft behoefte aan ondersteuningsvormen die zijn gericht op het (stimuleren van het) leerproces, zoals praktische begeleiding tijdens de les of speciale ondersteuning bij specifieke vakken
Werkhouding en taakgerichtheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft extra onderwijsbehoeften als het gaat om informatieverwerking, taakgerichtheid, werkhouding en/of werktempo
Sociaal-emotioneel functioneren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft extra onderwijsbehoeften als het gaat om de sociaal emotionele ontwikkeling (basisveiligheid en vertrouwen). ▪ Het accepteren en leren omgaan met de beperking en/of belemmering. ▪ Ondersteuning en begeleiding nodig bij het deelnemen aan het sociale leven.
Leeromgeving/leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft behoefte aan aangepaste (sanitaire) voorzieningen, een aangepast schoolgebouw (volledig rolstoeltoegankelijk) en tevens mogelijkheden om te rusten (rustruimte). ▪ De leerling heeft behoefte aan het inzetten van speciale (technische) hulpmiddelen en materialen.
Spraak- en taalontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Logopedisch behandeling (indien nodig) op basis van een integraal plan om het onderwijs te kunnen volgen. ▪ Ondersteunende materialen zoals een spraakcomputer, visuele ondersteuning en picto's.
Zelfredzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft behoefte aan praktische ondersteuning van anderen bij algemene dagelijkse levensverrichtingen en bij gebruik van technische hulpmiddelen.
Motorische ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensieve fysio- en ergotherapie is nodig i.c.m. andere paramedische behandelingen, met behulp van een integraal plan om het onderwijs te kunnen volgen.
Medisch	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een lichamelijke, neurologische of psychosomatische stoornis, die leidt tot motorische beperkingen en leidt tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen. ▪ De leerling heeft behoefte aan (ver)zorg- en/of verpleeghandelingen. ▪ De leerling heeft behoefte aan een vermindering van leertijd met minstens 25% door noodzakelijke zorg of aan de aandoening gerelateerd verzuim. ▪ De leerling heeft extra onderwijs- en zorgbehoeften als het gaat om energieniveau, slaapbehoeften en/of -patronen.

Speciaal Onderwijs (SO) Cluster 3 Tyltyl (EMB)	
	Landelijk Richtlijnen afgifte TLV
Ernstig meervoudige beperking	Een leerling met een combinatie van een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ tot 35), een lichamelijke beperking en bijkomende stoornissen, voor wie naast extra ondersteuning in het onderwijs ook extra zorg nodig is en die is aangemeld of gaat worden bij een school voor speciaal onderwijs.
Ontwikkelingsniveau	<p>De meeste intelligentietests zijn niet berekend op afname bij zeer zwak presterende leerlingen. Een IQ <55 is onvoldoende betrouwbaar vast te stellen. Daarom wordt naast een IQ-meting ook gekeken naar het ontwikkelingsniveau van de leerling. Onderstaande beschrijvingen zijn gebaseerd op Resing & Blok 2002.</p> <p>IQ <20, referentieleeftijd: 0-2 jaar <i>Te verwachten maximale ontwikkelingsniveau van de leerling aan het einde van de schoolloopbaan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kan soms lopen; ▪ zeer elementaire vorm van spreken mogelijk; ▪ heeft baat bij regelmatige lichamelijke activiteit; ▪ eenvoudige vormen van zelfredzaamheid (bijvoorbeeld lepel vasthouden, zelfstandig koekje eten) zijn mogelijk; ▪ kan niet voor zichzelf zorgen; heeft bij bijna alle algemene dagelijkse levensverrichtingen hulp nodig en ▪ heeft onder schooltijd (diverse) paramedische therapieën en/of verpleegkundige zorg nodig. <p>IQ 20-34, referentieleeftijd: 2-4 jaar. <i>Te verwachten maximale ontwikkelingsniveau van de leerling aan het einde van de schoolloopbaan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kan meestal leren lopen; ▪ kan taal begrijpen en er op reageren; ▪ de spraakontwikkeling is beperkt; ▪ beschikt niet over de basisvoorwaarden om te leren lezen, schrijven en rekenen; ▪ kan getraind worden in elementaire verzorging en andere basisvaardigheden, bijvoorbeeld: aankleden, haren kammen, zelfstandig uit een beker drinken en een vorm van zindelijkheid aanleren is mogelijk; ▪ heeft hulp nodig bij de meeste algemene dagelijkse levensverrichtingen; ▪ heeft leiding nodig en intensieve, sturende begeleiding en ▪ heeft onder schooltijd (diverse) paramedische therapieën en/of verpleegkundige zorg nodig.

Medisch	Leerlingen met EMB zijn kwetsbaar en hebben een sterk verhoogd risico op gezondheidsproblemen, zoals bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> ▪ epilepsie; ▪ obstipatie en refluxziekte; ▪ slaapproblemen; ▪ kauw- en slikproblemen; ▪ verergerende afwijkingen in spieren of skelet en ▪ gedragsproblemen als zelfverwonding.
Thuisituatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De leerling heeft dag en nacht ondersteuning nodig.